

ACKORDSCENTRALEN

NYHETER

A close-up portrait of Arthur Gonzalez, an older man with a serious expression, wearing a dark suit, white shirt, and blue tie. The background is blurred, showing red and white elements.

Under sina 16 år som konkursdomare hade Arthur Gonzalez hand om tre av USA:s mest uppmärksammade obestånd. Arbetet med Enron, WorldCom och Chrysler lärde honom att vara effektiv och snabb för att stoppa sinande tillgångar.

Konkursdomaren som skapade ordning i kaoset

TORE GISSIN, STOCKHOLMS TINGSRÄTT, OM DEN SVENSKA KONKURSDOMARENS ROLL 7

BETALNING AV BANKLÅN UNDER REKONSTRUKTION, ENAR FOLKESSON 8-9

ADVOKAT LARS WENNE OCH ADVOKAT JAN FLOOD

– REKONSTRUKTIONSPRAXIS, OM VÄRDERING AV SÄKERHETSMASSA VID REKONSTRUKTION 10-11

MATS OLSSON, ADRIAN & PARTNERS – GRANSKNING ELLER INTE GRANSKNING 12-13

VD HAR ORDET

Som VD för Ackordscentralen får jag många gånger frågan om hur vi bedömer konjunkturläget i Sverige. Detta då vi jobbar i den absoluta mikromiljön, där kopplingen till krisen i Grekland inte alltid går att dra till det enskilda företags problem. Vår bedömning av konjunkturläget bygger inte på statistik och dataanalyser av börsföretagens resultatutveckling, utan helt enkelt på möten med människor och företagare som har fått problem.

Under ett antal år har de flesta företagare som sökt vår hjälp angivit den ekonomiska krisen som huvudsakligt skäl till att företaget går dåligt, vilket kan bero på att det är lättare att få social acceptans för företagsmisslyckanden i en lågkonjunktur. Men går det att skylla på den ekonomiska krisen idag?

Konjunkturläget är enligt vår bedömning mycket varierande för olika branscher. Flertalet branscher går bra och de behöver inte närma sig våra kontor. Andra är rena rama krisbranscher. Småhusbranschen och båtillverkare hör till de som verkligen har problem. Att småhusbranschen går så dåligt sägs bero på bolånetaket samt att bankerna idag ofta kräver att kunden sålt sitt boende innan lån ges för en ny bostad. Vad gäller båtillverkarna är utbudet av begagnade båtar större än efterfrågan, vilket påverkar nyförsäljningen. Andra företag som kan komma att få problem är friskolorna, där en viss överetablering föreligger i storstäderna. I den globala världen är det, liksom i Sverige, flygbolag som har, eller bedöms komma att få, problem. Sannolikt kan det resultera i ett stort antal gränsöverskridande konkurser och rekonstruktioner. I dessa fall har vi ofta en tendens att framhålla det egna systemet som det bästa.

I detta nummer ges två unika intervjuer med en konkursdomare i Sverige och en konkursdomare i New York. Båda tycker att det egna systemet fungerar alldeles utmärkt. Att rekonstruera företag kan formellt ske på många olika sätt i världen. Avgörande för resultatet är framför allt att den som utför arbetet är specialist och har en gedigen erfarenhet.

Mikael Kubu

Prenumerera på
Ackordscentralen nyheter
Sänd din e-postadress till
info@ackordscentralen.se

Redaktion

Hans Öden
hans.oden@ackordscentralen.se
Sven Lundberg
sven@lundbergstockholm.se

Produktion

www.lundbergstockholm.se

Text

Linda Flood
Lotta Hovhammar
Sven Lundberg

Foto

Pontus Höök
Oskar Kullander

Ansvarig utgivare

Hans Öden

Tryck

Lenanders Grafiska AB

Ackordscentralen har sedan 1857 återskapat värden i företag med ekonomiska problem och är en av Sveriges äldsta näringslivsorganisationer. Idag intar vi en ledande position inom vårt verksamhetsområde.

Verksamheten bedrivs från våra kontor i Stockholm, Göteborg, Malmö, Borås, Umeå, Lund och Falun.

Vår ägare är den oberoende Stiftelsen Ackordscentralen.

 ACKORDSCENTRALEN

Strandvägen 35
114 56 Stockholm
Telefon: 08-670 44 00
Fax: 08-670 44 99
E-post: info@ackordscentralen.se
www.ackordscentralen.se

Konkursdomaren som skapade ordning i kaoset

KONKURSDOMARE ARTHUR GONZALEZ

Under sina 16 år som konkursdomare hade Arthur Gonzalez hand om tre av USA:s mest uppmärksammade obestånd. Arbetet med Enron, WorldCom och Chrysler lärde honom att vara effektiv och snabb för att stoppa sinande tillgångar. Som nybliven pensionär undervisar han numera juridikstudenter som får ta del av hans värdefulla erfarenheter.

Nyss hemkommen från Dubai tar Arthur Gonzalez, 65, emot i biblioteket på New York University School of Law. En av de äldsta och mest prestigeladdade juridiska fakulteterna i USA.

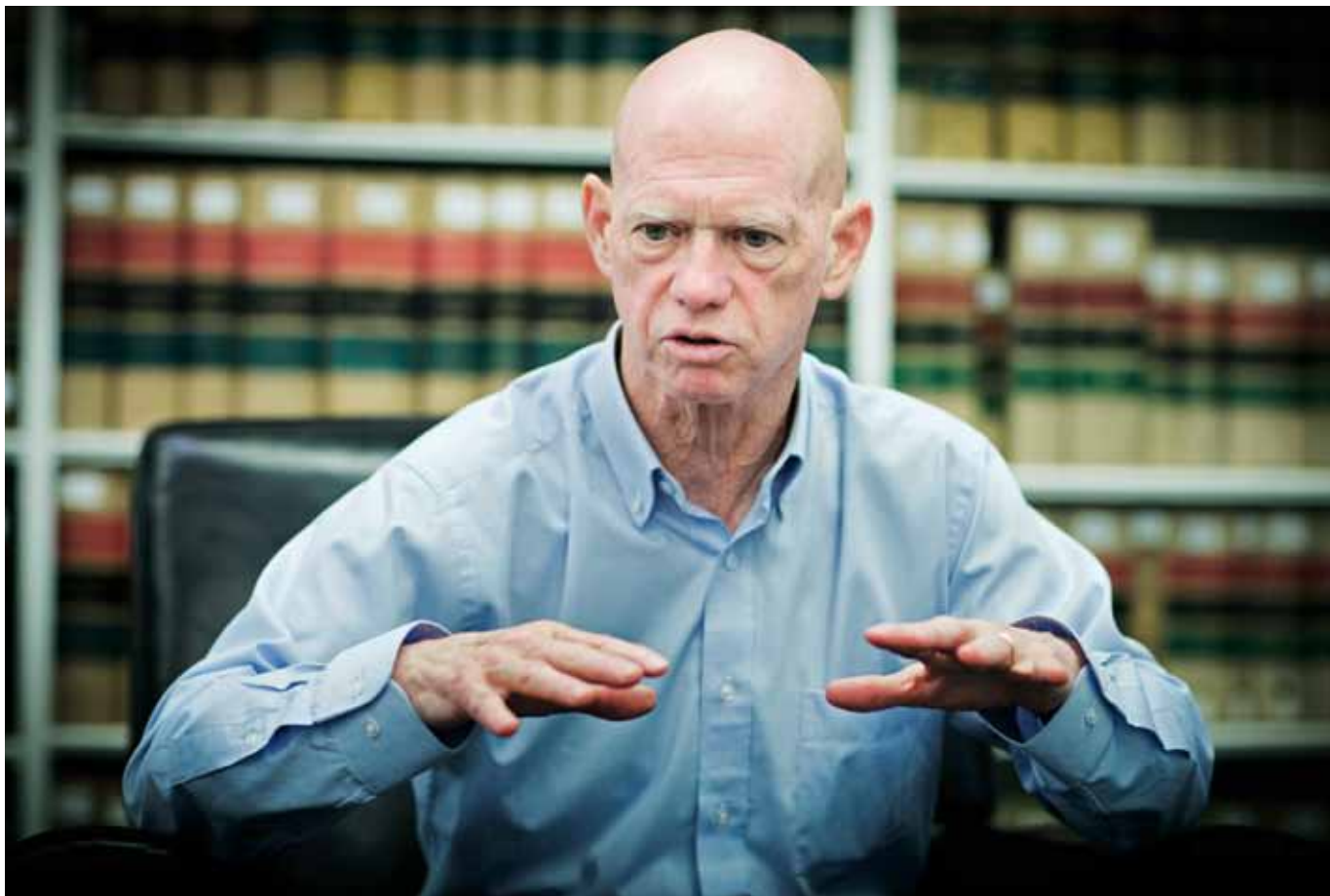
Karriären tog fart som lärare i slutet

av 1960-talet innan han hoppade på en fyraårig juristutbildning på kvällstid. Därefter arbetade han på advokatbyrå för att 1995 bli utsedd till federal konkursdomare – ett eftertraktat uppdrag som varar i 14 år.

– När mitt jobb var slutfört förnya-

des min period med ytterligare 14 år men med rätten att gå i pension vid 65 års ålder. Och det var just det jag valde att göra i mars i år, förklarar Arthur Gonzalez och sätter sig tillrätta i en stor svart skinnfåtölj.

Längtan efter att få undervisa var så

- stark att han valde att lägga domarrollen i konkursdomstolen på Manhattan på hyllan och istället lära unga juristikstudenter om sina erfarenheter.

Även om han inte vill kalla sig själv för expert på företagsrekonstruktioner så är det just det han är. Och det var som expert han åkte till Dubai för att delta i en paneldebatt om hur Förenade Arabemiraten kan förändra sina lagar för att underlätta vid företagskonkurser.

Livet som lärare är betydligt enklare och numera har Arthur Gonzalez fritid till skillnad mot de 24-timmars pass som ibland krävdes som konkursdomare.

Hans första svåra och stora fall uppstod i slutet av 2001. Energigjätten Enron hamnade på obestånd efter insiderhandel och mut- och bokföringsbrott. Skandalerna kring bolaget växte och till slut ansökte det om skydd från den amerikanska konkurslagen, den så kallade Chapter 11.

I USA har bolag möjlighet att ansö-

ka om skydd från konkurslagen i en viss delstat efter tre principer: Geografisk plats för företagets kärnverksamhet eller dess tillgångar samt plats där bolaget grundades.

Däremot kan ett företag som har dotterbolag eller viktiga återförsäljare i ytterligare delstater prova att ansöka även där, vilket var fallet med Enron som hade ett dotterbolag i New York City. Tillsammans med Delaware, där de flesta amerikanska företag är registrerade, anses New York City ha den bästa expertisen för företagsrekonstruktioner och konkurser. De allra flesta storbolag väljer därför att ansöka om konkursskydd här.

– Visst förekommer det i andra delstater, men min uppskattning är att fler än tre fjärdedelar av alla konkursskydd ansöks i New York eller Delaware.

Enligt Chapter 11 utses ingen förvaltare i ett första skede och oftast aldrig. Under processen med Enron fanns det dock en person med en granskan-

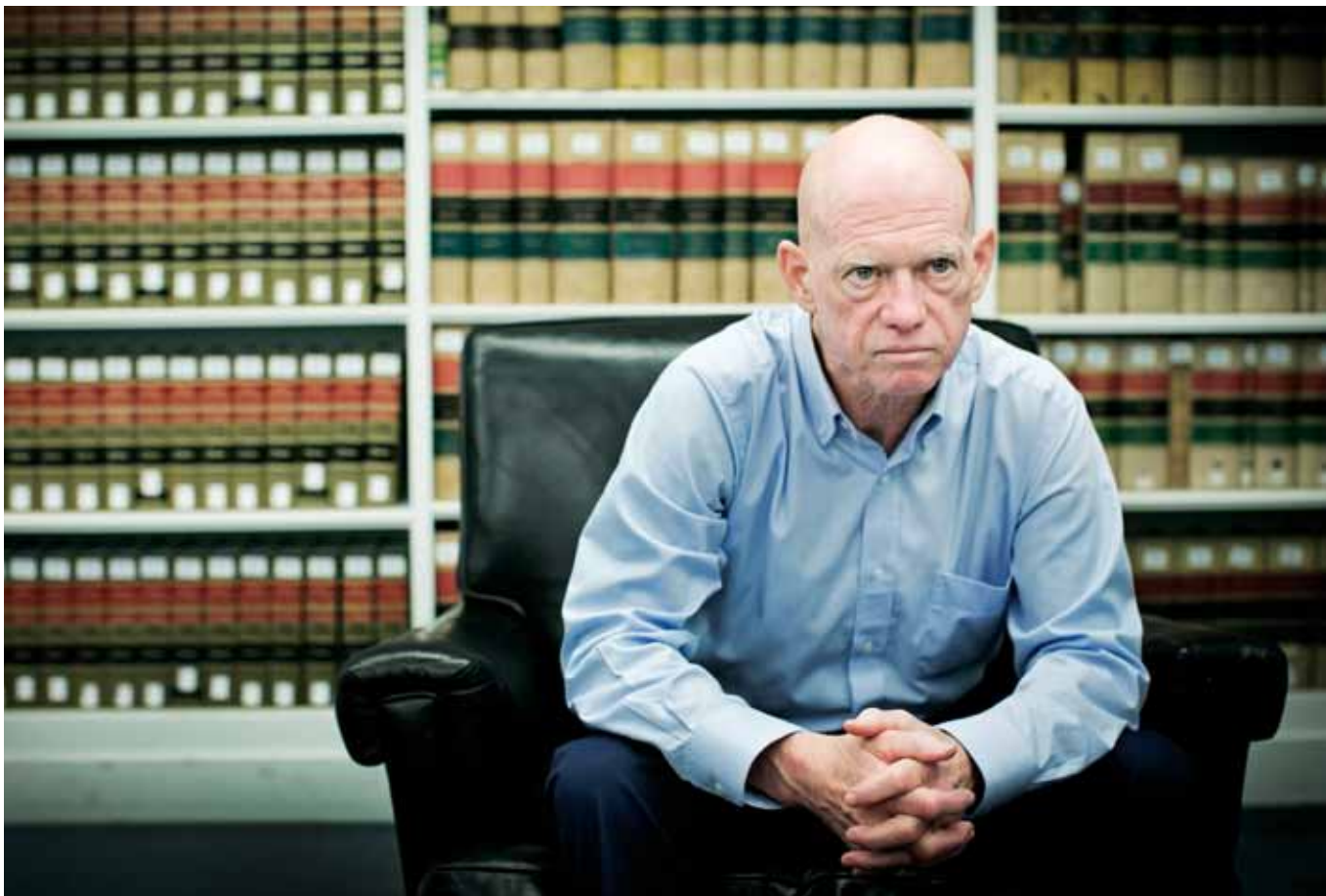
de roll som tog närmare två år på sig att ge en fullständig rapport. Under tiden bytte Enron ledning, något som Gonzalez uppskattade då dessa personer kunde se på företaget med nya ögon.

Enron hade, när det ansökte om konkursskydd, 60 miljarder dollar i skulder och processen tog två och ett halvt år.

– Det var ett extremt komplicerat fall och det svåraste jag har haft att göra med. Men trots likvidationen av bolaget lyckades vi ändå rädda så mycket pengar som möjligt, säger Arthur Gonzalez och berättar att en genomsnittlig fordringsägare fick tillbaka 54 cent av 1 dollar. Vissa fordringsägare fick så mycket som drygt 90 cent för en dollar tack vare en garanti från moderbolaget.

Var rekonstruktion aldrig någon möjlighet?

– Från början tittade bolaget på det men insåg snabbt att företagets rykte

ARTHUR GONZALEZ I BIBLIOTEKET PÅ NEW YORK UNIVERSITY SCHOOL OF LAW

var för nedsvärat för att kunna överleva.

Åtta månader in i processen med Enron brakade det loss i telekombolaget WorldCom. Arthur Gonzalez fick i uppdrag att även ta hand om WorldComs ansökan om konkurs-skydd. Till skillnad mot Enron lyckades WorldCom genomgå en rekonstruktion på 15 månader och Gonzalez kallar processen för en succé.

– Det ekonomiska utfallet för ford-ringsägarna blev sämre, i genomsnitt 25 cent per dollar, men de allra flesta anställda fick behålla sina jobb när bolaget gick över till att heta MCI. Och två år senare köpte telekombolaget Verizon upp MCI.

Arthur Gonzalez berättar att hans bästa förmåga som konkursdomare är att skapa en öppen atmosfär där alla inblandade har möjlighet att påverka så snabbt som möjligt för att sinande tillgångar inte helt ska ta slut. Detta ställdes på sin spets under arbetet med biltillverkaren Chrysler som ansökte

om Chapter 11 i slutet av april 2009.

– Chryslers svaghet i samband med krisen som utlöstes 2008 var att det inte hade en bäftsäljare som var energisnål för att konkurrera med andra biltillverkare. Detsamma gällde General Motors som hamnade i samma sits.

Under tiden som Chrysler var föremål för Chapter 11 pumpade den

”Det var ett extremt komplicerat fall och det svåraste jag har haft att göra med.”

amerikanska regeringen in pengar för att hålla bilindustrin på fötterna då den inte själv fick lån från tidigare finansiella givare. Chryslers mål var hela tiden att säljas till en annan biltillverkare och Fiat ansågs vara den bästa spekulanten.

Till skillnad mot en svensk konkursdomare som inte hanterar en konkurs i samma utsträckning och där det snarare är förvaltaren som kan driva på en försäljning var Arthur Gonzalez roll var oerhört viktig till varför affären med Fiat gick så snabbt.

1 juni 2009, en månad efter ansökan om konkurs-skydd, godkände Arthur Gonzalez försäljningen till Fiat. Men aktieägarna protesterade och inom tio dagar hade ärendet nått högsta domstolen som dock gick på Gonzalez linje.

– Det tog 42 dagar från att ansökan hamnade på mitt bord tills att försäljningen gick igenom vilket är otroligt snabbt. Men det var också nödvändigt eftersom pengarna rann ut från

”Det tog 42 dagar från att ansökan hamnade på mitt bord tills att försäljningen gick igenom vilket är otroligt snabbt.”

FOTO: CHRYSLER

- ▶ bolaget. Uppskattningsvis förlorade det dagligen 109 miljoner dollar när det var som värst.

Hur såg du på att regeringen gick in och stöttade Chrysler?

– Jag ger ingen personlig åsikt kring det men för min roll som konkursdomare hade det ingen betydelse huruvida det var regeringen eller en finansiell institution som lånade ut pengar under tiden bolaget genomgick obeståndsfarandet.

Går det att förbättra bestämmelserna inom Chapter 11?

– Självklart går det att justera många regler. Jag skulle önska att avgifterna sänktes för konkursskydd för små och medelstora företag. I förhållande till deras kassaflöde utgör avgifterna

en större procentandel än för större företag och det blir med andra ord en större börda.

Arthur Gonzalez berättar att den dyraste kostnaden för företag som ansöker om konkurskydd är framträdandet i domstol och om detta måste upprepas på grund av överklaganden kan det bli rejäla ekonomiska sviter. Självklart kan detta även gälla större företag men de har oftast redan en buffert för juridiska utgifter.

– Fallet Enron kostade 1 miljard dollar i advokat- och domstolskostnader men även om det var extremt mycket pengar så fick fordringsägarna samtidigt tillbaka 22 miljarder dollar, poängterar Gonzalez och ett vagt men stolt leende syns på hans läppar.

FAKTA

”A bankruptcy judge is a judicial officer of the U.S. district court who is appointed by the majority of judges of the U.S. court of appeals to exercise jurisdiction over bankruptcy matters. The number of bankruptcy judges is determined by Congress. Bankruptcy judges are appointed for 14-year terms.”

KÄLLA: UNITED STATES COURTS, WWW.USCOURTS.GOV

LÄS MER

om hur en amerikansk konkursdomare arbetar på www.uscourts.gov/FederalCourts/Bankruptcy/BankruptcyBasics/Process.aspx

Den svenske konkursdomaren har en tydlig roll

TORE GISSIN, RÅDMAN VID STOCKHOLMS TINGSRÄTT

Vi frågade Tore Gissin, rådmann vid Stockholms Tingsrätt sedan elva år, om hur konkursdomarens roll ser ut i Sverige. Tore menar att Tingsrättens och Tillsyningsmyndighetens roller är väl avvägda och fungerar på ett ändamålsenligt sätt, och han ser ingen anledning till förändring.

Hur arbetar Stockholms Tingsrätt med konkurser?

– Stockholms Tingsrätt har i särklass flest konkurser i Sverige. Tingsrätten har fem avdelningar, med sju till tio domare i varje. Avdelning 2, som arbetar med konkurser, har fem domare, fyra notaries och cirka tio domstolssekreterare. I regel är det en domare per ärende.

Hur stor del av din arbetstid går till konkurser?

– Jag ägnar ungefär en fjärdedel av tiden åt hantering av konkurser. Ingen av oss domare arbetar enbart med konkurser. Det är bra med en blandning av mål eftersom det ger inspiration, stimulans och en bredare bas för oss att stå på. Det är berikande att möta människor och arbeta med olika områden av samhället.

Ändras arbetsbördan med antalet konkurser?

Vår arbetsbörda är ungefär jämnt fördelad oavsett antalet konkurser per år. De flesta konkurser tar ett år, medan större, så som försäkringskonkurser, däremot kan ta ett flertal år.

Vad gör då en svensk konkursdomare?

– Som domare eller notarie kommer man in vid fyra tillfällen; när ett företag söks i konkurs och vi tillsätter en konkursförvaltare, vid edgångssammanträdet efter sex veckor, vid tvist mellan fordringsägarna och då konkursen ska avslutas, då vi även godkänner förvaltarnas arvode. För övrigt sköts konkursen av förvaltaren. Vi kan komma in vid udda situationer också, exempelvis om borgenär, galdenär eller Tillsyns-

myndigheten vill att konkursförvaltaren ska entledigas – det kan hända men är ovanligt.

Vilka svårigheter kan uppstå under arbetet?

När ett företag söks i konkurs ska en förhandling hållas inom 2 veckor, men absolut senast inom 6 veckor. Det är en relativt kort tid, vilket innebär att det kan komma fram nya bevis och omständigheter som varken domstol eller parter känner till. Detta händer rätt ofta. Domaren har en mycket ansträngd tidsplan och det är svårt att snabbt hantera ny information. De nya omständigheterna gör det svårt att få tiden att gå ihop, man får antingen hitta någon som tar hand om ärendena som kommer efter, eller i värsta fall skjuta upp förhandlingen till en annan dag.

Vilken är Tillsynsmyndighetens roll?

Tillsynsmyndigheten (TMS) är statlig, de övervakar att konkursförvaltningen sköts på ett ändamålsenligt sätt. TMSs roll fungerar väl i enlighet med lagstiftningen. Domstolens och konkursdomarens roll är väl avvägd – tingsrätten behåller sin neutralitet, den riskerar inte att bli partisk.

Vad skulle en utökad roll för konkursdomaren innebära?

Om konkursdomarens roll skulle innebära ökad tillsyn skulle det uppstå problem, det skulle inte finnas utrymme för det med den bemanning vi har idag. En del har förordat en ökad specialisering för att effektivisera, men jag anser att det som domare är bra att vara bredare, man blir öppnare när man arbetar med alla former av tvister.

Vad anser du om Sveriges konkursförvaltare?

Konkursförvaltarna är generellt mycket bra i Sverige – och de andra sällas ut rätt så snabbt.

Bankräntor som uppkommer under en företagsrekonstruktion

ARTIKEL AV ENAR FOLKESSON SENIOR ADVISER, KM-AVD

Efter ett beslut om företagsrekonstruktion får gäldenären inte utan rekonstruktörens samtycke betala skulder som har uppkommit innan beslutet. Det är tänkt att man vid en företagsrekonstruktion, i likhet med vad som gäller vid konkurs, ska "frysa" gäldenärens tillgångar och skulder så att det inte efter beslutstidpunkten blir några förändringar fordringsägare emellan. Fordringsägarna ska lugnt kunna avvakta försöken att rekonstruera företaget. Om det trots allt skulle bli en konkurs så ska det i princip inte få någon betydelse att denna har föregåtts av en misslyckad företagsrekonstruktion. Effektiva "frysningar" är dock i praktiken många gånger omöjliga att uppnå men syftet måste ändå vara en sådan målsättning.

Frågan har nu uppkommit i vad mån och när räntor och amorteringar till banker kan eller skall betalas vid företagsrekonstruktioner. Anledningen till att frågan har uppkommit beror på att företagsrekonstruktörer synes hantera frågan på olika sätt. Somliga rekonstruktörer är av uppfattningen att företagsrekonstruktionslagen 2 kap 15 §, som reglerar den nämnda frysningsprincipen, skall tillämpas strikt enligt dess bokstav. Således skall "betalningsinställelsen" omfatta samtliga bankräntor samt även avtalade amorteringar. Andra rekonstruktörer är av uppfattningen att i vart fall nya uppkommande bankräntor måste betalas för att det över huvud taget skall kunna bli en lyckad rekonstruktion. Man måste se till så att banken är villig att ligga kvar med sina krediter vid den fortsatta verksamheten även efter att en rekonstruktion är avslutad. Som skäl för att uppkommande räntor skall betalas brukar ibland åberopas att det inte är fråga om några gamla skulder utan om en under rekonstruktionen uppkommande ny skuld. Motsvarande synsätt har man emellertid inte på uppkommande räntor på andra skulder där skuldsättningen skett innan beslutet om rekonstruktion. Ett annat skäl som har åberopats är att banken "lånar ut" pengar och tar betalt för

detta i form av räntor. Ett finansbolag som istället "leasar ut" egendom ges regelmässigt rätt att få leasingavgifterna betalda under en rekonstruktion om dessa avser en period varunder företagsrekonstruktionen pågår. En sådan jämförelse skulle då kunna tala för att även en bank skulle ha rätt att få betalt för räntor under motsvarande period. Jämförelsen haltar dock genom att man vid leasing leasar ut ett individuellt bestämt objekt i vilket leasegivaren har separationsrätt medan man vid bankkrediter lånar ut en summa pengar, så kallad fungibel egendom, där man inte kan åtnjuta någon separationsrätt.

Ett ackord i en finansiell rekonstruktion kommer att omfatta gäldenärföretagets oprioriterade skulder. Av den anledningen är det viktigt att inte gamla oprioriterade skulder betalas och inte heller räntor på dessa skulder. Ett ackord omfattar inte prioriterade skulder, såvida inte borgenären frivilligt avstår från sin förmånsrätt eller godkänner en underhandsuppgörelse (frivilligt ackord). Av den anledningen skall en prioriterad borgenär egentligen inte komma att bli berörd av en ackordsförhandling. Så enkelt är det dock inte alltid i praktiken. En banks fordringar kan ju med hänsyn till de säkerheter som banken har vara såväl delvis prioriterade som delvis oprioriterade.

Bankkrediter och andra krediter där säkerhet har lämnats i fastighets- eller företagsintekningar löper som regel med ränta. Vid ett konkursförfarande har borgenärerna rätt att få ränta på sina prioriterade fordringar även för tiden under själva konkursförfarandet

fram till dagen då utdelning sker. Om säkerheterna skulle vara till fullo utnyttjade har borgenärerna rätt att utöver inteckningsbeloppen vid behov även tillgodogöra sig ett särskilt tillägg. Detta tillägg består av två delar, dels ett fast tillägg på maximalt 15 % och dels ett löpande tillägg. Det löpande tillägget beräknas som en ränta med en räntesats på aktuell referensränta + 4 procent och ska kompensera borgenären för den tidsutdräkt som följer mellan konkursutbrottet och dagen för utdelningen. Säkerheten kan vid behov således "växa" under ett konkursförfarande men troligen "växer" borgenärens fordran i en annorlunda takt eftersom den avtalade räntesatsen på krediten inte är densamma.

Det märkliga är att det vid företagsrekonstruktioner inte blir samma effektiva frysning som vid konkurser. De aktuella reglerna om att säkerheterna kan "växa" genom tillägg är inte kopplade till företagsrekonstruktioner. Av reglerna framgår att den löpande delen av de tillägg som får göras inte börjar löpa förrän den dag en fastighet utmäts eller en ansökan om konkurs görs. Det synes märkligt att exempelvis en panthavare skall vara nödgad att göra en konkursansökan, som då sannolikt blir vilande-förklarade, för att få beräkningsregeln i jordabalken 6 kap 3 § tillämplig under den tid en företagsrekonstruktion pågår. Banken kanske inte vill ha konkurs utan enbart få beräkningsregeln tillämplig. Företagsrekonstruktionslagens frysningsregel i 2 kap 15 § harmonierar därmed inte med frysningsreglerna vid konkurs. Regeln i

jordabalken 6 kap 3 §, där tilläggen regleras, tillämpas även om det är fråga om tomträttsinteckningar och regeln har även sina motsvarigheter i företagshypotekslagen 2 kap 5 § 2 st när det gäller företagsinteckningar och i sjölagen 3 kap 4 § när det gäller skeppshypotek (fartygsinteckningar). På grund av den bristande harmonin mellan företagsrekonstruktion och konkurs kan det finnas skäl för att göra en "egen frysning" av banksskulder per betalningsinställedagen/dagen för ansökan om företagsrekonstruktion. Om räntor som efter detta datum uppkommer på prioriterade fordringar betalas kan frysningen ses som mer ändamålsenlig. Skulle räntor på prioriterade bankkrediter inte betalas kunde en banks fordringar komma att öka i sådan takt att man passerar maxgränserna för vad som ryms inom de aktuella säkerheterna. Därmed skulle banken förlora på en konkurs som blivit tidsmässigt fördröjd på grund av en rekonstruktion.

Min konklusion blir alltså följande. Jag tycker det kan vara rimligt att skydda en banks förmånsberättigade fordringar så att inte banken lider någon skada om en företagsrekonstruktion skulle misslyckas och detta då leder till att en konkurs inträffar senare än den annars skulle ha gjort. En företagsrekonstruktion kan ju fortgå under en relativt lång tid, upp till ett helt år. Att lagstiftaren inte har reglerat så att det löpande tillägget kan tillgodogöras banken under denna tid kan tyckas märkligt. Enda sättet att "skydda" banken mot dessa effekter blir därmed att uppkommande räntor under rekonstruktionsfasen faktiskt

betalas (såvida inte en ansökan om konkurs har inlämnats). Då blir det en mer effektiv "frysning" på storleken av bankengagemanget. Möjligen skulle man kunna behandla uppkommande räntor på ett annorlunda sätt om de ryms inom inteckningsbeloppen inklusive fasta tillägg. Då uppkommer i vart fall inga nya räntefordringar som blir oprioriterade och det blir därmed inte heller några förluster för banken på grund av den "lagstiftningsslucka" som jag ovan beskrivit. När det gäller förfallna och förfallande amorteringar anser jag att sådana skulder inte skall betalas. Upplupna räntor per betalningsinställedagen bör inte heller betalas. Däremot finns det olika skäl som talar för att betalning bör kunna ske av sådana räntor som avser tiden under rekonstruktionsfasen. Ett av de mest grundläggande syftena med en betalningsinställelse/företagsrekonstruktion är att borgenärernas ställning under denna tid inte bör förändras (försämrats eller förbättras). Det går ju dock inte att komma ifrån svårigheten att avgöra om en bankfordran verkligen är prioriterad till fullo. Är den oprioriterad skall betalning av ränta självfallet inte göras. Om banksskulden skulle vara delvis oprioriterad uppkommer beräkningsproblem.

"Däremot finns det olika skäl som talar för att betalning bör kunna ske av sådana räntor som avser tiden under rekonstruktionsfasen."

REKONSTRUKTIONSFRÅGOR I PRAKTIKEN

Under denna rubrik behandlar vi olika former av problem som uppstår i företagsrekonstruktioner. Dessa är av den karaktären att de inte är reglerade i lagstiftningen eller i vart fall inte på ett fullständigt sätt. Syftet är att få till stånd en debatt och undertecknad tar därför gärna emot synpunkter och debattinlägg.

Hans Ödén,
Knowledge Manager, Jurist
08-670 44 15, 070-560 67 40
hans.oden@ackordscentralen.se

Behandling av säkerhet i form av företagsinteckning vid företagsrekonstruktion

Det har länge ansetts vara ett problem att vid företagsrekonstruktion uppskatta värdet av en säkerhet eller egendom som omfattas av företagshypotek eftersom säkerhetsunderlaget oftast inte säljs. Detta förhållande kan innebära att en företagshypoteksinnehavare, om värdet på säkerheten ifrågasätts, kan komma att föredra en konkurs med åtföljande försäljning före en begäran om ackordsuppgörelse under företagsrekonstruktion.

ARTIKEL AV ADVOKAT LARS WENNE OCH ADVOKAT JAN FLOOD, FLOOD HERSLOW HOLME ADVOKATBYRÅ

Enligt 1921 års lag om ackordsförhandling utan konkurs berördes inte alls en borgenär som hade fordran med förmånsrätt i viss egendom av offentligt ackord. Detta gällde även om säkerhetsegendomen inte räckte till att täcka fordran. Inneböörden var att en borgenär med säkerhet, sedan ackord accepterats och gäldenärens ekonomi sanerats, kunde kräva full betalning för sin fordran även för den del han i själva verket inte hade någon säkerhet för.

I 1970 års lag om ackord stadgades att borgenär skulle delta i ackord enbart till den del borgenären avstod från förmånsrätt alternativt att säkerheten i vilken förmånsrätt gällde understeg värdet av fordran. Med den återstående delen av fordran, det vill säga som inte kunde täckas av säkerheten, skulle borgenären delta i erbjudet ackord. Detta innebar, enligt kommentar till lagen, att för det fall det rådde osäkerhet om värdet av en säkerhet dennas värde borde uppskattas med försiktighet.

Av nu gällande lag om företagsrekonstruktion framgår, att det endast är oprioriterade borgenärer som deltar i en ackordsförhandling. Ett antaget ackord blir enligt lagen bindande för

enskild borgenär vare sig denne deltagit eller inte i ackordsförhandlingen. Vad som kan ifrågasättas är dock värdet av säkerheten eller förändring av värdet (upp eller ner) av densamma om säkerhetsunderlaget inte säljs. Detta skall bli ses mot bakgrund av att man inte får rösta om ett ackordsförslag för det fall man har en säkerhet som gott och väl täcker fordran.

En fråga som egentligen borde bestämmas för det fall en säkerhet eller ett säkerhetsunderlag inte bedöms

”Förmånsrättskommitténs förslag har inte lett till något lagförslag.”

svara mot enskild borgenärs fordran vid en ackordsförhandling är, om den berörda borgenären skall delta i ackordsförhandlingen och med vilket belopp. Försätts gäldenären senare i konkurs kan diskussion uppkomma om vilken fordran den bevakande borgenären har rätt att med förmånsrätt bevaka i konkursen. Skulle säkerhetsvärdet i ett ackordsförfarande inte ifrågasatts har berörd borgenär inte deltagit i ackordsförhandlingen. Av vikt är då att säkerheten också i

efterföljande konkurs visar sig svara mot fordran. För det fall säkerhetsunderlaget satts ner kan borgenären ha deltagit i ackordet med del av sin fordran trots att säkerhetsunderlaget i konkursen kan visa sig vara fullgott. En fråga som då aktualiseras är om borgenären skall kunna åberopa hela sin ursprungliga prioriterade fordran oaktat ackordet är bindande till den del borgenären deltagit i detta. Båda dessa frågeställningar har att göra med vilken värderingsmodell man använder för säkerhetsunderlaget, tidpunkt då värdering sker och faktisk försäljning som egentligen bara sker i ett konkursförfarande.

Vad som angetts kan få praktisk betydelse för en borgenär i en rekonstruktion med ackord och efterföljande konkurs som då teoretiskt skulle kunna ha en mindre förmånsberättigad fordran och också – om ackord inte betalats – en oprioriterad fordran i konkursen. Betydelse i sak skulle förhållandet kunna få under ett konkursförfarande när fördelning skall ske av resultatet efter fortsatt drift då ett säkerhetsunderlag i regel ökar i värde. Uppstår då en tveksamhet om säkerhetsvärdet bör förordnad förvaltare möjligen beakta att borgenären

till del kan vara oprioriterad och därför i proportion till sin förmånsberättigade fordran skall äga rätt till en mindre andel i det rörelseöverskott som uppstår än som skulle vara fallet om borgenären inte deltagit i ackordet.

Den så kallade förmånsrättskommittén lämnade i sitt huvudbetänkande "Nya förmånsrättsregler" (SOU 1999:1) ett förslag, att domstol vid ackord skall kunna besluta hur stor del av en säkerhetsinnehavares fordran som skall anses överstiga säkerhetens värde. Skälet till förslaget var just att komma till rätta med problemet att uppskatta vilket värde en säkerhet eller annan förmånsrätt har när säkerhetsunderlaget inte säljs. Genom förslaget skulle man komma bort från säkerhetsinnehavarens spekulation i att denne som borgenärer vid offentligt ackord inte skall behöva delta i ackord. Då övriga borgenärs eftergifter kan vara tillräckliga för att återställa värdet på säkerhetsunderlaget skulle detta i så fall kunna innebära att förmånsberättigad borgenär har en

säkerhet motsvarande fordrat belopp.

Förmånsrättskommitténs förslag har inte lett till något lagförslag. Det innebär att envar som förordnas till rekonstruktör enligt lagen om företagsrekonstruktion bör vara uppmärksam på vilka borgenärer som skall delta i ackord och vilken del av fordrat belopp som inte omfattas av erhållen säkerhet. Varje rekonstruktör bör således beakta förmånsrättskommitténs tankar bakom det angivna förslaget. Det problem som kan uppstå är inte att avgöra om förmånsrätt och säkerhet finns utan vilket värde säkerheten skall åsättas under ett ackordsförfarande och om borgenär med säkerhet till del skall delta i förfarandet. Skulle det i en efter ackord följande konkurs visa sig att en borgenärs fordran – i ackordet förmånsberättigad samt kvarvarande oprioriterad del – täcks av säkerheten bör såväl betalrätt som förmånsrätt kunna yrkas och beviljas. Visar det sig att fordran inte täcks av säkerheten då denna säljs i ett efterföljande konkursförfarande

kan ifrågasättas om del av fordran och säkerhet, om den inte nedsatts under ackordsförfarandet, skall sättas ner under konkursförfarandet som om borgenären deltagit i ett ackord.

Vad en rekonstruktör utifrån vad som angetts bör beakta är således värdet av återopad säkerhet och vilka konsekvenser som blir följden om säkerheten inte svarar mot fordran vid en tidpunkt då säkerheten värderas men inte avyttras. Vad som också bör beaktas är vid vilken tidpunkt värdet på säkerheten skall beräknas, vilket av praktiska hänsyn bör ske innan ett ackordsförslag skall delges borgenärerna i ett ackordsförfarande och senast dagen då omröstning om ackord skall ske. Utan det av förmånsrättskommittén föreslagna lagstödet får värderingsfrågan och dess behandling inte den betydelse som den borde ha, sett ur ett brett perspektiv, men förslaget kanske bör tillämpas även om lagstöd inte finns.

REPLIK

LARS WENNE OCH JAN FLOOD tar i sin artikel upp en intressant fråga om hur företagsinteckningen bör behandlas i en företagsrekonstruktion. Det är också ett ofta förekommande problem för rekonstruktören att bedöma huruvida inteckningshavaren har fullgod säkerhet för sin fordran. I den bouppteckning som rekonstruktören, enligt 3 kap 10 § 2 st. och 14 § 4st. lagen om företagsrekonstruktion (LFR) ska upprätta i samband med en begäran om förhandling om offentligt ackord ska han ange om värdet av egendomen, vari en borgenär har förmånsrätt på grund av företagsinteckning, understiger hans fordran. Enligt 3 kap 16 § LFR ska rekonstruktören också underrätta borgenären i en sådan situation. Om utgången av omröstningen av ackordsförslaget är beroende av om fordringen ska betraktas som oprioriterad eller inte ska rätten, enligt 3 kap 20 § LFR, försöka åstadkomma en förlikning. För det fall det inte är möjligt att uppnå en sådan ska rätten fatta beslut i frågan i en särskild förhandling enligt 3 kap 23 § LFR.

Artikelförfattarna pekar på frågan vid vilken tidpunkt värdet på säkerheten ska beaktas. LFR ger inget svar på den frågan, men Mellqvist har i kommentaren till LFR

angivit att det är givet att bouppteckningen ska avse gäldenärens förhållanden per den dag då ansökan om företagsrekonstruktion ingavs till rätten. Detta kan dock sättas i fråga om det under rekonstruktionsförfarandet har skett stora förändringar i säkerhetsunderlaget. Värdet på de tillgångar som omfattas av företagshypoteket kan ju både öka och minska under rekonstruktionsförfarandet.

Den svåra frågan är, enligt min uppfattning, vilken värderingsprincip som ska tillämpas när rekonstruktören ska bedöma om inteckningshavaren har fullgod säkerhet för sin fordran. Lagtexten i 3 kap 14 § 1 st. LFR anger endast att tillgångarna i bouppteckningen ska tas upp till noggrant uppskattade värden. I förarbetena finns det ingen ledning till vad som avses med noggrant uppskattade värden. I litteraturen framgår det att rörelsetillgångar bör värderas med hänsyn till att de ingår i en igångvarande rörelse (going concernvärde), vilket normalt ger ett betydligt högre värde än vad som anges i en konkursbouppteckning. Med den utgångspunkten har inteckningshavaren ofta fullgod säkerhet för sin fordran till skillnad från vad som gäller om rekonstruktören skulle värdera tillgångarna på

samma sätt som i en konkurs.

Jag har svårt att förstå artikelförfattarna när det skriver att det är av vikt att säkerheten i en efterföljande konkurs visar sig svara mot fordran om inteckningshavaren inte har deltagit i ackordsförhandlingen. Det kan mycket väl förhålla sig på det viset att borgenären har fullgod säkerhet i ett rekonstruktionsförfarande men att motsatt förhållande föreligger i en konkurs på grund av den kapitalförstöring som då uppkommer.

Vidare anser jag, till skillnad från artikelförfattarna, att om en inteckningshavare har deltagit i ett ackordsförfarande och rätten har fastställt ett offentligt ackord kan borgenären inte få förmånsrätt för den efter ackordet nedsatta fordran i en efterföljande konkurs. Detta följer av 3 kap 8 § sista stycket LFR.

I praktiken är det min erfarenhet att frågan om företagsinteckningshavaren har fullgod säkerhet för sin fordran löses i samförstånd mellan borgenären, gäldenären och rekonstruktören. Detta är också att föredra i stället för att tvista om saken, dock under förutsättning att rekonstruktören bedömer att inga andra borgenärer blir lidande.

Hans Odén

MATS OLSSON, AUKTORISERAD REVISOR

Granskning eller inte granskning – det är frågan

ARTIKEL AV MATS OLSSON, AUKTORISERAD REVISOR,
ADRIAN & PARTNERS AB

Sedan 1/11 2010 har lagstiftaren genom införande av en ny bestämmelse i aktiebolagslagen möjliggjort för mindre aktiebolag att avstå från revision. Ett bolag måste emellertid före räkenskapsårets utgång anta ny bolagsordning och registrera hos Bolagsverket att man avser att inte ha revisor. Sker beslutet om ändring efter räkenskapsårets utgång måste bolaget genomgå revision för det gångna året. För ett bolag som minst två år i rad uppfyller minst två av följande tre kriterier ställs fortfarande krav på lagstadgad revision:

- Fler än 3 anställda
- Balansomslutningen (summa tillgångar) uppgår till mer än 1,5 Mkr
- Omsättningen överstiger 3 Mkr

“En bokslutsrapport kommer således inte, som många felaktigt tycks tro, att kunna ersätta en revisionsberättelse.”

Många företag som har bedömt att man inte har behov av revision, kan ändå ha behov av en kvalitetssäkring av bokföring, bokslut, årsredovisning samt att företagsledningen inte omedvetet brutit mot någon väsentlig bestämmelse i aktiebolagslagen, till exempel där personligt betalningsansvar kan komma ifråga. Såväl utdelningsreglerna som borgenärsskyddsreglerna kan medföra att en styrelseledamot, aktieägare och i vissa fall även andra kan bli skyldiga att reglera bolagets åtaganden.

Genom att anlita en auktoriserad redovisningskonsult kan den löpande bokföringen till viss del kvalitetssäkras genom att redovisningskonsulten skall tillämpa Svensk standard för redovisningstjänster, Reko. Reko bygger på den internationella standarden ISRS 4410 Engagements to Compile Financial Statements och är ett ramverk för hur redovisningsbyrån skall organisera sitt arbete. Reko är ingen handbok i redovisning, utan en beskrivning av grundläggande tillvägagångssätt och vägledning för redovisningskonsulten i dennes yrkesutövning. Reko ställer till exempel krav på att ett redovisningsuppdrag skall avtalas i ett uppdragsbrev, att redovisningskon-

sionsberättelse som är ett bestyrkande om att det inte föreligger några väsentliga fel samt att redovisningen ger en rättvisande bild och å andra sidan en bokslutsrapport som inte lämnar något bestyrkande alls. En bokslutsrapport kommer således inte, som många felaktigt tycks tro, att kunna ersätta en revisionsberättelse.

Om man ska dra några slutsatser av IFACs ståndpunkt vad gäller revision, kommer det inte heller under den närmaste framtiden att utarbetats någon "revision-light" eller någon särskild revisionsstandard för mindre företag. IFAC står fast vid inställningen att det endast ska finnas en standard för genomförande av revision och att "an audit is an audit". För de företag som vill ha någon form av granskning finns före närvarande tre alternativ:

- Revision (bestyrkande med hög säkerhet)
- Översiktlig granskning (bestyrkande med begränsad säkerhet)
- Granskning enligt särskild överenskommelse (inget bestyrkande utan istället en redogörelse för gjorda iakttagelser)

Vi har upplevt att marknaden dels inte fullt ut förstått vad man får när man får en bokslutsberättelse men också att man när man förstår vad bokslutsberättelsen innebär efterfrågar något som "ger mer" utan att vara revision. Det kan därför finnas anledning att till exempel utifrån standarden SNT4400 Uppdrag att utföra granskning enligt särskild överenskommelse rörande finansiell information utarbeta en tjänst som innebär en granskning av kvalitén på redovisningen och granskning av om årsredovisningen uppfyller formkraven och som avrapporteras i form av en redogörelse av identifierade iakttagelser. Rapporten vid granskning enligt särskild överenskommelse skiljer sig från en revisionsberättelse genom att den anpassas till det enskilda företaget och den granskning som faktiskt utförts i just detta företaget.

En granskning enligt särskild överenskommelse kan i första hand nyttjas av företag som inte har någon revisor, dvs små aktiebolag, handelsbolag, en-

skilda firmor. I de senare fallen utgår granskning av årsredovisning för att ersättas av granskning av årsbokslut.

En del av den kritik som riktats mot revisionstjänsten har varit att den inte ger kunden något mer än en revisionsberättelse som ser likadan ut i alla företag och varje år. En rapport enligt ovan är revisorns rapport över gjorda iakttagelser och utifrån dessa kan kunden själv dra slutsatser om vilka ev förbättringsåtgärder som kan behöva vidtas. Här behöver inte rapporten se likadan ut från år till år och inte heller mellan olika företag beroende på brister eller förbättringsförslag i det enskilda företaget.

Ytterligare kritik som riktats mot revisionen i mindre företag är att det inte finns intressenter för vilka en revisionsberättelse har betydelse. En rapport där revisorn redovisar sina iakttagelser vänder sig inte i första hand till några utomstående intressenter utan till bolagets styrelse i syfte att denna skall få en kvalitetsgenomgång. Eftersom innehållet i en granskning utifrån standarden SNT4400 avtalas mellan parterna finns det emellertid inget som hindrar att till exempel en bank i samråd med företagen beställer en granskning enligt särskild överenskommelse som skall avrapporteras till båda parter.

En granskning utifrån SNT4400 kan ske oavsett om bolaget är föremål för revision eller ej, men torde normalt inte fylla någon självständig funktion om revision sker. I företag för vilka revision inte genomförs kan ägare/ledning ha behov av en kvalitets-säkring av bokföring, bokslut, årsredovisning samt att företagsledningen inte omedvetet brutit mot någon väsentlig bestämmelse i aktiebolagslagen, till exempel där personligt betalningsansvar kan komma ifråga. Såväl utdelningsreglerna som borgenärsskyddsreglerna kan medföra att en styrelseledamot, aktieägare och i vissa fall även andra kan bli skyldiga att reglera bolagets åtaganden.

sulten skall planera och dokumentera uppdraget samt att redovisningsbyrån skall ha kvalitetskontroll. Genom den internationella standarden ställs också krav på att redovisningskonsulten skall följa ISQC1, en standard för kvalitetskontroll, vilket alla auktoriserade redovisningskonsulter som är medlemmar i FAR har förbundit sig att följa. SRF har hittills motsatt sig att deras medlemmar skall stå under motsvarande kvalitetskontroll. När en redovisningskonsult upprättat ett bokslut kan också konsulten lämna en så kallad bokslutsrapport.

Bokslutsrapporten är inget intygande om att redovisningen eller bokslutet är korrekt upprättat eller ger en rättvisande bild av företagets resultat och ställning, utan en beskrivning av att uppdraget utförts enligt Reko-standard i enlighet med det uppdragsbrev som undertecknats mellan parterna. Av bokslutsrapporten framgår dels att den endast är avsedd för uppdragsgivaren (och inte syftar till att spridas till tredje man till exempel en bank) och dels att redovisningskonsulten inte genomfört någon granskning eller gör något bestyrkande av årsredovisningen.

Det är alltså en väsentlig och viktig skillnad mellan å ena sidan en revi-

¹ International Standard Related Service

² International Standard Quality Control 1

³ Sveriges Redovisningskonsulters Förbund

⁴ International Federation of Accountants

Lehman Brothers AB konkurs i Sverige

Hösten 2008 sattes hela världsekonomin i gungning till följd av den finanskris som utlöstes av konkursen i den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers Inc. Finanskrisen slog hårt mot flera svenska företag bland annat inom verkstadsindustrin. Aktiekurserna rasade på världens börser. Lehman Brothers fanns representerad över hela världen och påverkade världsekonomin. I Sverige försattes Lehman Brothers AB i konkurs i oktober 2008. Konkursen handläggs av Ackordscentralen Norrland i Umeå.

– Lehman Brothers AB bedrev ut-

veckling av IT-system som användes internt inom Lehman Brothers-koncernen, berättar Anders Bergman som är konkursförvaltare. Det svenska dotterbolaget hade ett trettiotal anställda, som var systemutvecklare med olika inriktningar.

Den europeiska rörelsen inom Lehman Brothers-koncernen övertogs efter konkursen av den japanska investmentbanken Nomura. Även rörelsen i det svenska dotterbolaget förvärvades av Nomura.

– All personal i Lehman Brothers AB i Umeå återanställdes av det nybildade

bolaget Nomura Sweden AB. Verksamheten fortsätter bedrivas i Umeå med inriktning mot utveckling av finansiella datasystem, berättar Anders Bergman.

– Ackordscentralens handläggning av konkursen avser främst bevakning av koncernfordringar, säger Andreas Byström som är jurist på Ackordscentralens kontor i Umeå. Lehman Brothers AB hade all sin försäljning till Lehman Brothers Ltd och tillgångarna i konkursen utgörs framförallt av koncernfordringar.

Nu blir Göteborg och Borås Ackordscentralen Väst

Nu har Ackordscentralen Göteborg och Ackordscentralen Borås gått samman och bildat Ackordscentralen Väst. Det har vi gjort för att skapa en ännu större och kraftfullare organisation som kan möta vår gemensamma marknads krav på hantering av obeståndsärenden med bred, samlad kompetens. Samtidigt som sammanläggningen förstärker vi vår organisation med ytterligare fyra medarbetare. Vi välkomnar Anders Lewerth, jurist och konkursförvaltare, Helena Åhlén, tidigare verksam som rådmän, Jan Wieselgren, jurist och konkursförvaltare, samt Stefan Skeppstedt, jurist med gedigen erfarenhet från bankvärlden.

KERSTIN MELANDER OCH ANNA FORSELL FRÅN D&E EKONOMI, MED EMMA KRATZ, MANNHEIMER SWARTLING ADVOKATBYRÅ

LINDA BENSMO, ACKORDSCENTRALEN MALMÖ OCH ALEXANDRA HALL FRÅN ADVOKATFIRMAN JAN-ANDERS HYBELIUS

Premiär för nätverk i Malmö

ACKORDSCENTRALEN MALMÖ arrangerade den 1 december 2011 en kvinnlig nätverks-träff där samarbetspartners bjöds in till en trevlig kväll för mingel och utbyte av erfarenheter.

- Vi har flitig kontakt med varandra i det dagliga arbetet, men mest via telefon. Därför bestämde vi oss för att bjuda in till en nätverksträff där vi kunde presentera oss närmare och få ett ansikte på varandra,

förklarar Kristina Svensson, en av initiativtagarna på Ackordscentralen Malmö.

Efter personlig presentation, en god buffé och mingel på Ackordscentralen Malmös kontor, fortsatte de drygt 20 deltagarna vidare till en gemensam aktivitet.

- Vi är glada över den stora uppslutningen och ser det som en positiv start för nätverket, avslutar Kristina.

BIBBI KARLSSON, ACKORDSCENTRALEN MALMÖ MINGLADE MED ILKNUR OMER (TILL VÄNSTER) OCH LIZA HEMBOG (TILL HÖGER) FRÅN PRAGRATI

MALIN WETTEMARK, ACKORDSCENTRALEN MALMÖ AB

KRISTINA SVENSSON, ACKORDSCENTRALEN MALMÖ AB TILLSAMMANS MED ANNIKA MANNERSTRÅLE, SUSANNE NORDENGREN OCH ULRICA MADSEN FRÅN SEB

KERSTIN BENGTSSON OCH PIA VIBERG FRÅN DANSKE BANK

PROFILER – ERIK HELLSTRÖM

Erik Hellström

Jurist Ackordscentralen Stockholm.

Bakgrund: Erik tog en Ek kand och en Jur kand i Uppsala våren 2011. Som forskningsassistent på Nordisk/Baltiska insolvensnätverket gjorde han studien "Nordisk/baltisk rekonstruktionsrätt - En komparativ rapport" samtidigt som han arbetade som gästadjunkt vid Uppsala universitet och undervisade i sakrätt på juristprogrammets tredje termin. Nu är han nyanställd på Ackordscentralen Stockholm.

Ålder: 32 år

Familj: Flickvän

Intressen: Privat fyller jag tiden med resor, mat och goda viner samt långlöpning i lagom blandning.

Din väg till Ackordscentralen gick via Baltikum?

Ja, min väg hit har varit rätt speciell. När jag var klar jur kand frågade min handledare Mikael Möller, professor i civilrätt vid Uppsala Universitet, om jag var intresserad av att göra en studie för Nordisk/baltiska insolvensnätverket, där han är styrelseledamot. Det var jag, och mitt arbete har finansierats av ett stipendium från Stiftelsen Ackordscentralen. Mikael Kubu, VD på Ackordscentralen, är även han ledamot i Nordisk/baltiska insolvensnätverket – så var kontakten knuten.

Vad handlade studien om?

Jag kartlade huvuddragen och de väsentliga likheterna och skillnaderna mellan de fyra nordiska och tre baltiska ländernas lagstiftning kring företagsrekonstruktioner, utifrån några valda frågor. Jag har även deltagit i nätverkets två konferenser i Uppsala och Helsingfors. Baltikum är spän-

nande eftersom lagstiftningen är relativt ny och svenska banker etc. har intressen i regionen.

Varför inriktade du dig på obestånd?

Jag har alltid varit intresserad av sakrätt. När man jobbar med obestånd ska man vara specialist inom området och samtidigt ha bredd, eftersom det innehåller all form av kommersiella rättsfrågor. Det verkade spännande, dynamiskt. Dessutom tilltalade det mig att jobbet inte är stillasittande, man träffar många människor och är med i hela förarbetet. Arbetet är praktiskt och teoretiskt på samma gång.

Tips till andra som vill arbeta med obeståndsjuridik?

Ska du bli bra på något ska du vara intresserad av det. Sedan är det bra att skaffa sig en bred bas att stå på eftersom man behöver ha helhetsgreppet klart för sig. Jag skulle också ge rådet att läsa ekonomi vid sidan av juridiken – då får du ett försprång.

Ting eller inte ting?

Visst är det alltid bra att sitta ting, man lär sig förarbetet och reglerna. Jag skulle ha börjat på Östersunds tingsrätt nu i april, men när jag fick möjligheten att börja Ackordscentralen tvekade jag inte. Jag sa upp mig och började här istället.

Har du börjat komma in i arbetet nu?

Jag har varit här ett par veckor och har börjat få egna ärenden att handlägga. Det är lätt att komma in i arbetet, för Ackordscentralen har ett bra system med faddrar – jag har en senior och två yngre faddrar som jag kan fråga om precis allt.

Borås

Yxhammarsgatan 27,
503 31 Borås
033-22 28 50, fax: 033-22 28 55
acboras@ackordscentralen.se

Falun

Åsgatan 41,
791 71 Falun
023-125 20 / 070-584 71 15
anders.martens@ackordscentralen.se

Göteborg

Box 2525
Besöksadress: Västra Hamngatan 14,
403 17 Göteborg
031-10 54 50, fax: 031-711 10 03
acgbg@ackordscentralen.se

Lund

Fjellievägen 5,
227 36 Lund
046-33 34 80, fax: 046- 33 34 81
aclund@ackordscentralen.se

Malmö

Hjälmaregatan 3,
211 18 Malmö
040-741 85, fax: 040-23 19 49
acmalmo@ackordscentralen.se

Stockholm

Strandvägen 35,
114 56 Stockholm
08-670 44 00, fax: 08-670 44 99
info@ackordscentralen.se

Umeå

Box 4066
Besöksadress: Västra Esplanaden 2,
904 03 Umeå
090-70 62 00, fax: 090-17 87 60
acnorrland@ackordscentralen.se

Prenumerera på
Ackordscentralen nyheter
Sänd din e-postadress till
info@ackordscentralen.se